

22 TEMMUZ SEÇİMLERİ ÜZERİNE

Emek Partisi

22 Temmuz seçimlerine olağan koşullarda gidilmediği ve bu seçimin parlamenter sisteme özgü başka benzerlerinden farklı bir seçim olarak biçimlendiği artık herkesin kabul ettiği bir gerçektir. Bu seçimlere, bir "iktidar ipi"ni ele geçirme/elde tutma çekişmesi sürecinde ve böyle bir çekişme içinde gidildiği, hâlâ sürmekte olan aynı çekişmenin günümüzde kazandığı boyutlar göz önünde tutularak bakıldığında, herhalde tartışılması gerekmeyen bir veri durumundadır.

Bugün artık Ergenekon iddianamesi ve davasının konusu olan bombalamalar ve geri kalan silahlı illegal örgütlenme ve eylemlerinin yanında -en azından henüz- iddianamelere geçmeyen ve bir kısmınınsa geçmeyeceği/geçmesinin düşünülmeyen ortada olan Ayıışığı ve Sarıkız adlı darbe girişimleri de içinde olmak üzere daha iddialı girişimlerle, önceden üstü kapatılan Şemdinli davasında olduğu gibi hesaplaşmanın Kürt sorunu üzerinden sürdürülmesini de kapsayan, çoğu zaman "laikçi-şeriatçı" kavgası olarak sunulan ve halkı buradan bölmeyi ve yedeklemeyi hedefleyen "iktidar ipi"ni sahiplenme çekişmesinde taraflar, bir yanda "ulusalçı" denilen odakla diğer yanda da AKP olarak oluşmuştu.

Kuşkusuz ki; 22 Temmuz 2007 seçimini etkileyen en önemli şey; bu seçimlerin üç ay erkene alınmasını zorlayan askerinin Cumhurbaşkanlığı seçimini bahane ederek 27 Nisan Muhtırasıyla politikaya müdahalesi olmuştu. Bilindiği gibi müdahale; 2005 Newroz'unda "bayrak provokasyonu"yla başlatılan linç girişimleri, cinayetler, provokasyonlar, Şemdinli çetesi üzerinden yapılan müdahalelerle gelişen politikaya askerinin müdahale çizgisinin muhtıraya dönüşmesi, laikçi çağrılarla modern yaşama dair talep ve özlemleri istismar edilen yüz binlerce kişi sokaklara dökülerek partiler sisteminin yeniden biçimlendirilmesine yönelmesi ve Anayasa Mahkemesi devreye sokularak cumhurbaşkanı seçiminin bir krize dönüştürülmesine kadar varmıştır. Bu çekişme ve zorlamaların 22 Temmuz seçimlerini olağan bir seçim olmaktan çıkardığı açıktır.

AKP, bu seçime, ortalama seçmen indinde, mevcut baskıcı-zorba rejim tarafından dışlanan ve az-çok rejimi düzeltip değiştirmek isteyen, halk egemenliği ve dolayısıyla demokrasiyi savunan "haksızlığa uğramış mağdur" pozisyonunda girdi. Darbeyi davet etmeye varan ve askeri/"hukuki" dayatmaları desteklemekle kalmayıp öngören tüm politika ve tutumlarıyla laikçi odağın asıl siyasal gücü görüntüsünü veren CHP'ye mağdur eden baskıcı rejim partisi görüntüsündeydi ki, bu görüntüyü hak ettiği de kesindi. 301'i savunmakla kalmıyor, ne kadar halka baskı içerikli melanet varsa tümünün gönüllü savunuculuğunu üstleniyor; "şeriatın önünün kesilmesi"nde topladığı aktüel politik çizgisi, halkın hiçbir talebinin sahiplenilip savunulmasını içermediği gibi halka yöneltmiş neoliberal iktisadi ve sosyal saldırıları da benimsiyordu. CHP, linç girişimleri savunuculuğuna varınca ya kadarsa azılı Kürt düşmanı şoven bir yaklaşımı savunmaktaydı.

22 Temmuz'da seçim sandıkları bu koşullarda ortaya konuldu ve seçim sonuçları, sermaye basını tarafından "Halk Muhtırası", "Üçüncü Halk İhtilali", "AKP'nin büyük zaferi" gibi abartılı başlıklarla tanımlandı. Batı basınında da "İslam'ın zaferi", "İslamcı Türkiye'nin tepkisi" türünden, bildiğimiz kolaycı "İslamcı-laik", "İslamcı-Batıcı" bölünme şablonuna oturtularak verildi.

Bu sloganlaştırılmış tanımlamalarda gerçek payı varsa da; ülkeyi apar-topar bir erken seçime sürükleyen baskılar ve iktidar ipini çekiştiren siyasal-militer odaklarının amaçlarıyla Türkiye'nin acilen çözümü dayatan sorunları dikkate alındığında, seçim sonuçlarının ne Menderes ne de Özal dönemiyle kıyaslanabileceği, dolayısıyla '70'ler ve '80'lerin kriterleriyle yapılacak değerlendirmelerin sağlıklı sonuçlar vermeyeceği apaçıktır.

22 Temmuz seçim sonuçları göstermiştir ki;

1) AKP büyük bir "seçim zaferi" kazanmıştır. Oyların yüzde 46.7'sini alan AKP, kendisi hakkındaki en iyimser anketlerde görünen oy yüzdesine ulaşmayı başarmıştır.

2) MHP oylarını önemli ölçüde artırmıştır. Oylarını yüzde 8'den yüzde 14'le-re çıkararak, önemli bir başarı kazanmıştır.

3) DP ve GP çökmüştür. Asker müdahalelerinin, Cumhuriyet Mitingleri'nin hedeflerinden olan, AKP ve "şeriat tehlikesi"ne karşı "merkez sağın" yeni adresi olarak gösterilen (ANAP-DYP birliği) DP, önce birlik sağlanma aşamasında başarısızlığa uğramış, seçimde ise olduğu kadarıyla bile ayakta kalamayacağı bir sonuç almıştır. Bu birliğin lideri olarak sahneye çıkan Mehmet Ağar istifa etmiştir. 2002 seçimleri öncesinde, Uzanlar tarafından, dokunulmazlık kazanmak üzere kurulup,

büyük bir para ve propaganda desteğinde, neo-faşist slogan ve yöntemlerle yüzde 7'ler düzeyinde oy alan GP de, bu seçimde yüzde 3'e gerileyerek çökmüştür.

4) Meclise Bin Umut adayları girmiştir. Böylece, mecliste "ikinci bir grup" oluşmuştur. Bu grup, 1994'te DEP'lilerin Meclis'ten çıkarılarak tutuklanması sonrasında, Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun demokratik çözümünü gündeme getirip Meclis'te tartışılacak bir grup olma bakımından yeni bir imkân olmuştur. Bu meclisi önceki meclisten ayıran en önemli özellik budur.

5) Bu seçimin gerçek mağlubu CHP olmuştur. Önceki seçime göre oyların koruyor görünse de; "masa"ya Cumhuriyet'le Mustafa Kemal'i de sürerek, "ya devlet başa ya kuzgun leşe" diyerek seçime giren, AKP'yi küçültmeyi temel hedef olarak ilan etmiş olan CHP, bu hedefinin tam tersi sonuçlar elde ederek seçimin gerçek mağlubu olmuştur.

AKP NEDEN YÜKSELDİ?

Muhtırayla, Anayasa Mahkemesi'nin cumhurbaşkanı seçilmek için 367 oyu gerekli sayan kararıyla, linç girişimleri vb. şoven milliyetçi-laikçi baskıların oluşturduğu dalga üzerine binen CHP; Bahçeli'nin bile sahip çıkamadığı linççi gruplara "duyarlı vatandaşlar" diyerek sahip çıkmış, çete organizasyonlarının avukatlığına soyunmuş, Irak'a sefer ve içerde daha çok şiddet ve operasyon için kışkırtıcılığı, özgürlük ve demokrasi düşmanlığını kendisine başlıca amaç edinmiştir.

Şoven milliyetçi, laikçi halk ve demokrasi karşıtı bir dalga üstünde seçime giren CHP, bu tutumunu seçim sürecinde de sürdürerek, AKP'yi, yığınlara, barışın, huzurun, daha ılımlı politikaların partisi olarak göstermiştir.

CHP, bu tutumuyla; bir yandan milliyetçiliği kışkırtarak, milliyetçiliğin asıl adresi olan MHP'nin güçlenmesine hizmet etmiştir. Diğer yandan ise, AKP ve Tayyip Erdoğan'ı örneğin Kuzey Irak'a askerinin müdahalesini engellemeye çalışan, içerde operasyonların önüne dikilen, Barzani ve Talabani'nin, Öcalan'ın ağzından konuşan, onlarla işbirliği yapan lider olarak suçlayarak, geniş Kürt yığınlar karşısında, AKP'yi, Kürtleri baskı ve şiddete karşı koruyan parti olarak göstermiştir. AKP ve Erdoğan'ın böyle bir "teşhiri", belki "beyaz Türk" kökenli milliyetçi çevrelerin hoşuna gitmiştir; ama geniş Kürt çoğunluğu ve az çok vicdan ve sağduyu sahibi Türk kökenli emekçi kesimler AKP'yi "makul bir parti" olarak görmüşlerdir. Dahası CHP, geniş yığınları; "Tehlikenin farkında mısınız?", "Şeriat geliyor", "Cumhuriyet tehdit altında" sloganlarıyla tanımladığı korku ve tehdit üzerine kurulu gelecek tasarımına inandıramamıştır. Bu da, AKP'nin inandırıcılığını artırmıştır.

Kuşkusuz ki MHP ve AKP'nin kendilerine özgü propaganda yöntemleri vardı ve bunları etkin olarak kullanmışlardır. Ama onların yükselişine yol açan iklimin oluşturulmasında, bu partilerden çok, CHP'nin "şeriat karşıtlığı" ve milliyetçilik üzerinden yürüttüğü demokrasi düşmanı, militarizmi öne çıkaran tutum belirleyici bir öneme sahip olmuştur.

AKP'nin yükselişinin bir başka nedeni, şoven milliyetçi laikçi bir baskı ortamını yaratan ve AKP'yi buradan geriletmeye çalışan CHP'nin de içinde yer aldığı "ulusalci"-kızılmacı bloğun halkın hiçbir talebine değer vermeyerek dert ve sorunlarına aldırmaıdır.

1 YTL'ye mazot ve ÖSS kaldırılrsın türü iktisadi ve sosyal içerikli taleplere ilgi hemen sadece GP tarafından gösterilmiş ve ancak onun ileri sürdüğü kadarıyla başka bazı partiler tarafından da tıpkı GP gibi inandırıcılık sorunu taşıyarak benimsenmiş; ama seçimlere neredeyse tamamen sosyal ve iktisadi sorunların tartışılması ve halkın bu açıdan kendi durumunu sorgulamasının üstü örtülüp önü kesilerek gidilmiştir. Ne AKP'nin övündüğü iktisadi "büyüme"nin ne tür bir büyüme olduğu tartışılmış ne de gerçek ücretlerle memur maaşları ve tarım ürünleri fiyatlarındaki gerileme üzerinde zerrece durulmuştur. Eğitim ve sağlığın içinden çıkılmaz hali hiç gündeme gelmediği gibi, tersine, ilkokul kitapları dağıtımı ve son dakikada üniversite hastaneleri dahil tüm hastanelerin -kuşkusuz geçici olarak- sağlık karnesi ya da yeşil kartı olan herkesin kullanılmasına açılması üzerinden AKP aldatmacaya dayalı puanlar toplarken bile eleştiriden muaf kalabilmiştir. Son örneği seçim sürecindeki PETKİM peşkeşi olan özelleştirmeler ya da sosyal güvenlik sisteminin tasfiyesi türünden emeğe ve halka yöneltilmiş saldırılarla halktan toplanan vergileri yiyen ve yatırımlar yerine faiz ödemelerine endekslenen bütçeler dayatarak işsiz kitlelerini büyüten borç stoklarının şişirilmesi politikası vb. seçim sürecine damga vurmak bir yana tartışılmamıştır bile.

Emperyalistlerle, ABD ve AB ile ilişkiler, özellikle Ortadoğu'ya yönelik olarak Amerikan dış politikasının benimsenmiş olması, İncirlik başta üsler ve bankalarla borsada hisse senetlerinin yüzde 60'ından fazlasının yabancı sermaye tarafından ele geçirilmiş olması türünden ulusal kölelik ilişkileri, yine seçimde gündem edilmeyen, ama halkın ve ülkenin geleceğini ipotek altına sokan sorunlar olarak görmezden gelinmiştir.

Kürt sorunu ise, Bahçeli'nin meydanlarda salladığı "ip" ve sınır ötesi operasyon "ihtiyacı" üzerinden tartışılmış, dolayısıyla hem barış hem de -siyasal özgürlükler de içinde- demokrasi sorunu da seçim süreci tartışmalarının dışında kalmıştır.

Liste uzatılabilir; ancak, halkın ve ülkenin artık acil çözümü dayatmış gerçek sorunlarının seçimlerde tartışılmamış olması, hükümet partisi AKP kadar, IMF-TÜ-SİAD partileri oldukları, işbirlikçilikleri ve halk ve demokrasi karşıtlıkları, ırkçılık ve şoven milliyetçilikleri kuşkusuz olan “muhalefet” partilerinin de işine gelmiştir.

Sonuç; hükümet olduğu 4,5 yıllık dönem boyunca izlediği politikalar ve uygulamalarıyla, AKP'nin, iç ve dış politika bakımından, iktisadi, sosyal, kültürel vb. yönleriyle Türkiye'yi getirip dayadığı bataklığın üzerinin, dayatılmış laikçi-şeriatçı saflaşmasıyla, muhalif görünen CHP (ve MHP) ve militarist odağın çatışmacı, savaş, baskı ve şiddetin tırmandırılmasından yana ırkçı, şoven milliyetçi tutumlarıyla örtülmesi ve görünüşte gerginlik istemeyen, sağduyuya sesleniyor görünen ve mağduru oynayan AKP'nin hak etmediği bir yükseliş sağlaması olmuştur.

AKP'nin, dayatılmış böylesi bir seçim ortamında tercihe zorlanan halkın küçümsenmeyecek bir teveccühüne mazhar olmasının sorumluluğu, kuşku duyulamaz ki, AKP'den, onun “olumlu” politikaları ve “başarılı seçim propaganda” faaliyetinden çok CHP, MHP ve Genelkurmay'ın omuzlarındadır. İrkçı, şoven milliyetçi cephenin yarattığı, halkın ve ülkenin aslında kangrenleşmiş gerçek sorunlarından koparılmış baskı ortamı; temsilcisi olduğu yerli ve yabancı tekellerin bir dediğini iki etmeyen, büyüdüğünü iddia ettiği ülke ekonomisini kriz eşiğine getirmek, işsizliği tırmandırmak ve halkı yoksullaştırmaktan başka bir şey yapmayan AKP'yi halka şirin gösteren başlıca etken olmuş, onu “uzlaşma”nın, “istikrar”ın, “huzur” ve ülkenin “esenliği”nin temsilcisi konumuna yükseltmiştir.

Ülke içinde ve dışında şiddetten uzak bir ortam, huzur ve barış arayan, kampaşmadan ve baskılardan bıkmış Türk ya da Kürt olsun milyonlarca işçi ve emekçi, kendisi ve ülkesinin gerçek sorunlarının tartışma dışı bırakıldığı, cumhurbaşkanlığı seçimindeki dayatmalar, hız verilen operasyonlar ve linç girişimlerinden muhtıraya kadar varan baskılarla oluşturulan gerginlik ve saflaşma koşullarında karşı karşıya bırakıldığı “kırk katır mı kırk satır mı?” tercihinde, tutumunu AKP'den yana belirlemeye adeta mahkum edilmiştir.

Bu tutum belirlemede, AKP'nin hükümet ve çoğunu elinde tuttuğu yerel yönetimlerin olanaklarıyla yoksul emekçilerin tercihini etkilemeye yönelik yaptığı gıda ve kömür vb. dağıtımlarıyla yol vb. götürme türünden seçim yatırımlarının da belirli bir etkisi olduğu eklenmelidir. Ancak belirtildiği gibi, AKP yükselişinde, kendi yaptıkları ya da yapmadıklarının payı kesinlikle tayin edici olmamıştır.

AKP, kendi yükselişinin CHP'nin bu aptalca politikalarına bağlanmasına karşı çıkmış, kerameti kendinde bulmayı tercih etmiş; yükselişini, uyguladığı ekono-

mi politikanın halk tarafından doğru anlaşılmasına bağlamıştır. Ama politikalarının doğruluğu bir yana, AKP'nin yükselişinde kendi tutumlarının payına ilişkin söylenenler gerçeğin küçük bir kısmıdır ve halkın AKP politikalarını yeterli sonuçlarıyla görmemiş olması nedeniyle AKP propagandası etkili olmuş; ama, yükselişinde bu belirleyici olmamıştır. Eğer AKP'nin iddiası doğru olsaydı; Şubat'ta yapılan anketlerde AKP'ye halk desteği yüzde 26'lara kadar düşmezdi ki, bu düşüşü, Erdoğan başta olmak üzere AKP kurmayları da kabul etmiştir. Nitekim yine anketler, asker ve sivil güçlerin muhtıraya kadar varan müdahaleleriyle birlikte, AKP'nin emek düşmanı politikalarından duydukları hoşnutsuzluk sonucu AKP'den kopma eğilimine giren kesimlerin yeniden AKP'ye yöneldiğini göstermiştir.

Durum, MHP açısından da çok farklı değildir. MHP'yi yükselten, cenaze gösterilerinin yanı sıra o ünlü "Cumhuriyet Mitingleri" olmuştur. Nitekim bu mitinglerden sonra MHP'nin hızlı bir yükselişe geçtiği görülmüştür. Dahası Yozgat, Çorum, Tokat gibi eskiden çok etkin olduğu bölgelerde oy kaybına uğrayan MHP'nin, daha önce hiç etkin olmadığı ama Cumhuriyet Mitingleri'nin etkili olduğu Ege ve Marmara bölgelerinde yükselmiş olması; mitinglerin milliyetçi dalgaya katkısını ve bu dalganın MHP'yi nasıl yükselttiğini göstermiştir.

Öte yandan, müdahalenin DYP-ANAP birleşmesi üstünden merkez sağ bir odağın oluşmasını zorlaması ve merkez sağ denilen partilerin özellikle Cumhurbaşkanlığı oylamasında Meclis'e girmeyerek askerinin yedeğinde görülmesi de, geleneksel olarak askerinin müdahalesinden hoşnut olmayan köylü yığınlarının DYP ve ANAP'tan koparak AKP'ye yönelişine yol açmıştır.

Ve nihayet bir önceki seçimde Cem Uzan'ın kışkırtmalar ve neo-faşist yöntemlerle sahnelediği vaatçiliğin inandırıcılığını yitirmesi ve baskılar GP'yi tasfiye ederek, desteğinin yarısından çoğunun MHP ve AKP arasında paylaşılmasına yol açmıştır.

Öte yandan son seçimlerden bu yana geçen sürede, 22 Temmuz "zaferi" ne yol açan koşulların belirli farklılaşmalarla da olsa -AKP'nin kapatılması davası türünden- bir bölümüyle sürdüğü biliniyor. Ancak hem bu yönüyle durum farklılaşmakta ve Amerikan müdahalesiyle AKP ile -en azından bazı- askerler arasında sözü edilen "protokoller"i de kapsayarak belirli yakınlaşmalar sağlanmaktadır ve bu durum, iktisadi, sosyal, siyasal saldırganlığıyla AKP'yi, laikçi-şeriatçı bölünmesi dayatmalarıyla aldanmaları da geçersizleştirerek, halkın daha doğrudan hedefi haline getirmektedir. Hem de AKP'nin, izlediği politikaların yıkıcı sonuçları artık ortaya çıkmaya ve etkili olmaya başlamıştır ve AKP açısından asıl yıkıcı ve kaybettirici olan bu olacaktır.

YA CHP'NİN YENİLGİ AÇIKLAMASI!

Seçim yenilgisine ilişkin CHP'nin yaptığı açıklamalar ise sadece gülünçtür. Örneğin Onur Öymen, sanki CHP fındıkçının talebine sahip çıkmış ve sanki FİSKO Birlik'in önceki başkanı olan CHP'li bay, fındıkçı nezdinde en az C. Zapsu kadar teşhir olmamış gibi, Karadeniz'den AKP'nin yüksek oy almasının "mantığının olmadığı" nı ileri sürebilmiştir. Öymen, sanki seçim ortamının emeğin ve halkın gerçek talepleri yerine "laikçilik-şeriat" eksenini üzerine kurularak, kampanyanın ırkçı ve şoven milliyetçi dayatmalarla yürütülmesinin "yapıcısı" en başta CHP değilmiş gibi, durumları AKP'nin "iktidarı" döneminde daha da kötüleşen yoksulların AKP'ye yönelmesinin de "mantıksızlık" olduğunu söyleyerek, ne yaptığını bilmez bir şaşkınlık sergilemekten çok, herhalde durumu kurtarmaya çalışmış olmalıdır.

AKP yükselişinin baş sorumlusu CHP'nin yenilgisinden sonra her zamankinden daha çok liderliği tartışma konusu olmuş ve tüm politik kampanyası çöken Baykal ise, hiçbir şey olmamış gibi, devam etme tutumu almıştır. Baykal'ın yapabildiği tek şey, yüzde 1 oranındaki artışla birlikte CHP'yi yeniden ilk kurulduğu zamanki %4.7'den bugünkü konumuna "yükselttiği"ne vurgu yapmak ve istifa edecek bir neden görmediğini belirtmek olmuştur.

Gerçekte, muhtıracılarla birlikte en başta kendisinin yarattığı gerginliğin, şovenizm ve savaş yanlılığının altında kalan ve 30'dan fazla ilde silinerek bir "bölge partisi" haline gelen Baykal CHP'si, ülke düzeyinde ve özel olarak Kürt illerinde AKP'yi en çok kendisinin bu tutumunun yükselttiğinin üzerini örtme telaşına düşmüştür.

Seçim sonuçlarını ne buradan ne de "vatansever birlik" adına sağa ve özel olarak MHP'yle yakınlaşması üzerinden tartışmayan Baykal, sadece "yenilen pehlivan güreşe doymaz" özdeyişini haklı çıkararak, gericiliği ve ırkçı, şoven yönelimleri ve savaş yanlısı saldırgan tutumlarının halk tarafından onaylanmayıp bir anlamda püskürtülmesinin gereği olarak istifayı aklına bile getirmemiştir.

Baykal barış, demokrasi ve özgürlük taleplerini, emeğe ve haklarına dair talepleri gündemine almadığı gibi işçi ve emekçilerden uzaklaşıp, sağcı-faşistlere kucak açıp MHP'ye yaklaşmış "sol"a açık ve yakın duran ilerici demokrat kesimleri bütünüyle dışlamıştır. Baykal Maraş'tan, Çorum'dan tanıdığı MHP'ye yakınlaşmasıyla -şeriat tehlikesi vurgusuyla oylarına talip olduğu, ama zorunlu din dersinin ve Diyanet İşleri'nin kaldırılması türünden taleplerini savunmayı aklına bile getirmedeği, üstelik parti kademelerinden tasfiyeye yöneldiği- Alevilerden tecrit olmaya sebep olmuş böylelikle çoktan CHP'ye bile "yük" durumuna gelmiştir. Bugün geldiği nokta ise, "kabahatin paylaşılması" zorluğuyla, kısa kesilen Irak ka-

ra harekâtı, sahip çıkılmayan Ergenekon ve “emeklilik arabası” vb. üzerinden 30 Ağustos’ta emekli olacak Genelkurmay Başkanı ile sürtüşmedir.

***

Ülkeye dayatılmış seçim ortamı ve halka yöneltmiş saldırıyı örtmeyi de amaçlayarak aldatıcı tercihlere zorlayan baskıları ve olası sonuçlarını görüp, başta çeşitli milliyetlerden işçi sınıfı olmak üzere emekçi halkı uyararak gerçekleri ortaya koymaya çalışan sınıf partisi ve emekten, barış ve demokrasiden yana güçlerin birlik ve sürece birlikte müdahale etme düzeyinin, dayatılan iki odaklı kampaşmayı aşarak emekçileri birleştirip etrafında toplayacak bir alternatif ve umut oluşturmaya, sonuç olarak da AKP’nin yükselişine götüren tabloyu değiştirmeye yeterli olamadığıysa ortadadır. Ancak, şu da bir gerçektir ki, 2007 seçimlerinden, yalnızca başarısızlıklara, halkın ve ülkenin geleceğine ilişkin umutsuzluğa ilişkin sonuçlar çıkarmak doğru olmayacaktır.

BİN UMUT ADAYLARI ve DTP

Doğru bir seçim taktiği ile bağımsızlarla meclise giren DTP ve Bin Umud adayları, elbette tarihsel bir sorumluk üstlenmişlerdir. Grup kurabilecek sayıda milletvekiliyle Meclis’e girmek şüphesiz ki bir başarıdır.

Ancak şu da üzerinden atlanmaması gereken bir gerçektir ki; hem bölgede hem de diğer illerde, 2002’de DEHAP’a verilen oyların çok önemli bir bölümü 2007’de AKP’ye kaymıştır. Bölge’de Kars, Ağrı, Ardahan, Antep, Adıyaman gibi illerde gösterilen adaylar seçilemediği gibi, Mersin, Adana gibi “banko” illerde bile Bin Umud adaylarının seçilememesi, üzerinde ciddi bir biçimde durulması gereken bir durumdur. İzmir, İstanbul, Antalya, Kocaeli, Manisa, Aydın gibi 2002’de yüksek oy alınan illerde yüzde 30-59 düzeyinde oy kayıpları olmuştur.

Burada, elbette, darbeciler ve CHP’nin yarattığı ve AKP’yi Kürtlerin hamisi gibi gösteren kampanyanın bu oy kayışına bir etken oluşturduğu belirtilmek gerekmektedir. Ancak oy kayıplarının önlenmesini de kapsamak üzere, emekçi Kürt halkının birliğini gerçekleştirmek bakımından, 2002 seçiminden sonra da tartışılması yapılan, Kürt yoksulları, emekçileri ve işçilerinin taleplerinin gündeme alınmasının; onların önüne sadece ulusal değil sosyal kurtuluş taleplerini de savunan bir parti olarak çıkılması ve yalnızca Kürt yoksullarıyla da sınırlı kalınmadan, tüm Türkiye emekçileri ve halkını birleştirmek üzere, örneğin bir “çatı partisi” altında hem demokrasi güçlerinin hem de emeğin talepleriyle demokrasi taleplerinin birleştirilmesi imkânlarının geliştirilmesi ve bu alanda hızlı adımlar atılmasının zo-

runluluğu açık olarak ortaya çıkmıştır. Seçimin en dikkate değer sonuçlarından birisi budur.

Özel koşullarının da etkisiyle, 22 Temmuz seçimleri, Kürt emekçilerinin düne göre DTP'yi daha az dinlemekte olduklarını da göstermiştir. Bu, bir yandan Kürtlerin yeni geldikleri kentlere entegrasyonunda kat edilen mesafe ile, öte yandan da yoksulluk, barınma, işsizlik gibi acil sorunlarının çözümünde en azından bugün için AKP'yle bir uzlaşmayı seçmiş olmalarıyla ilgilidir.

Öte yandan, barışa ve öncelikle çatışmaların durmasına dair acil ihtiyaç da, CHP ve MHP ile milliyetçilik yarışına girmekten kaçınmasa ve "Tek millet, tek devlet, tek bayrak, tek vatan" sloganını vurguyla ileri sürüp kullansa da, ardından vazgeçse bile zaman zaman "Kürt sorunu vardır ve demokrasi sorunudur" demiş olan ve operasyoncu ve çatışmaların tırmandırılması, sınır ötesine taşınması yanlısı bir görüntü vermeyen, "ip" tartışmasında "idamın kaldırıldığı bir hukuk devletinde yaşandığı"ndan söz eden, hatta DTP ile bir koalisyon ihtimalini kategorik olarak reddetmeyen AKP'nin, Kürt emekçileri tarafından, kimlik ve ulusal talepler açısından da uzlaşılabilir bir parti olarak görülmesi ve kerhen de olsa tercih edilmesine zemin sağlamış, dinsel etken de böyle bir tercihi beslemiştir. Bu "zemin" in DTP'nin eksiklik ve zayıflıkları dolayısıyla işlevselleştiği kuşkusuzdur. Ancak AKP'nin, CHP ve MHP'den farklı olarak, özellikle Kürt emekçilerine yönelik aşğıdan seçim propagandalarında, haklarıyla birlikte Kürtleri bütünüyle inkâr etmeyen bir pozisyonda durarak, "Sertlikle ve 'terör'le olmaz, barışı AKP getirir, Kürt sorununu AKP çözer, bunun için AKP'nin güçlenmesi gerek, ama görmüyor musunuz, cumhurbaşkanı bile seçtirmedi, yavaş yavaş olacak, AKP'yi destekleyin ki bir an önce barışa kavuşulsun" türü yaklaşımlarının etkili olduğu belirtilmelidir. Üstelik, baştan beri üzerinde durulan baskılanmış seçim ortamının, halkın bütünü açısından olduğu kadar Kürt emekçileri açısından da etkili olduğu ve AKP'den yana tercihlerin gelişmesine yol açtığı açıktır.

İyi bir hazırlıkla girilemeyen, alternatif oluşturacak sağlam demokratik ittifakların oluşturulmadığı ve ancak sınırlılıkları ve kaçınılmaz zaafıyla bir seçim işbirliğinin gerçekleştirilebildiği koşullarda, sayılan etkenlerle birlikte düşünüldüğünde, DTP ya da Bin Umud adaylarının oylarından AKP'ye kayışlar hiç de anlaşılmaz değildir. Burada samimiyet/samimiyetsizlik bağlamında etkenlerin rolünü aramak, gerçeklerle bağdaşmadığı gibi, seçime hangi koşullarda gidildiğini hiç anlamamak olur.

Öte yandan özel koşullarıyla birlikte 22 Temmuz seçimlerinden bu yana "köprülerin altından çok sular aktığı" da ortadadır. "İktidar ipi" ni çekiştiren odak-

lar arasında Amerikan emperyalizmin yönlendiriciliğinde Kürtlerin başı üzerinden gelişen yakınlıklar ve AKP ile Erdoğan'ın Irak'a kara harekâtı kararını alanlar olmalarının sonuçları herhalde işlevsel olacaktır. AKP'nin -yukarıda nedenleri sayılan- "Kürtler bakımından tercih edirliliği" ya da "ehveni şer" sayılması ve buradan Erdoğan'ın yerel yönetim seçimlerinde başta Diyarbakır ve Tunceli olmak üzere Kürt illerinin düşürülmesi direktifi çıkarması, AKP tarafından izlenen Kürt politikası nedeniyle, artık anlamını yitirmiştir olmalıdır. Artık AKP Kürt illerinde, Kürt kartını da oynayabilmenin değil, ama ancak din istismarını sürdürerek elde edebileceği imkanların hesabını yapma noktasına gerileme halindedir. Ancak buradan, "AKP demokratizmi" üzerine yanılısamaların ve kimlik politikaları yanında ve ötesinde politikaların önemsizleştiği sonucu kuşkusuz çıkarılamaz.

TAKTİK ve ZAAFLAR

Sınıf partisinin, Bin Umut adaylarını destekleyerek ve Bin Umut adaylarının olmadığı illerde liste çıkarıp seçime girme kararı alarak DTP ile seçim işbirliği yapmış olması; onun, demokrasi mücadelesine, Kürt sorununun demokratik çözümüne verdiği önemin bir gereğidir ve bu bakımdan doğru yapmıştır. Öte yandan Emek Partisi'nin izlediği tutumun yalnızca Kürt sorununa verdiği önemle de sınırlı olmadığı, ama Kürt sorunu da içinde olmak üzere, Türkiye'nin, kangrenleşmiş sorunlarının çözümüyle, demokratikleşme yolundan esenliğe çıkarılması ve bunun, bütün emek ve demokrasi güçlerinin birleştirilmesinden başka bir yolunun olmaması, bu nedenle halkı etrafında birleştirecek bir alternatif oluşturulmasının acil ve tayin edici öneminden hareket ettiği söylenmelidir.

Günümüzde bu açıdan durum daha da acillesmiştir. Hele artık kapitalist tekelin halkın hiçbir ihtiyacını karşılayamayacağına ortaya çıkmaya başladığı koşullarda, politikalarının sonuçları da geniş kesimler tarafından görülmeye başlanmış olan AKP ve ciddi ve gerçek muhalif alternatifler olmayan CHP ve MHP türü partiler karşısında, mevcut düzen karşısında demokratik ve halkçı bir alternatif yaratmanın yakıcı bir önem kazandığı günümüz koşullarında, bu tutum çok daha büyük bir önem kazanmış durumdadır.

Seçim taktiği bakımından net olan ve hiçbir ikircikli tutum içine girmeyen sınıf partisi, seçim süreci boyunca da parti örgütlerinin elindeki tüm imkânlarla bu işbirliğinin gereğini yapmaya çalışmıştır. Ancak, şu gerçek bir kez daha görülmüştür ki; AKP ve öteki sermaye partileri karşısında bir seçenek yaratılması, örneğin demokrasi güçlerin birliğinin sağlanması ve onların ortaklaşarak ve çok daha ciddi bir ittifakla seçime katılması konusunda, demokrasi cephesinin oluşturul-

masında seçimin yarattığı imkânlardan yeterince yararlanılamamıştır.

Kuşkusuz bu seçim; Kürt-Türk kardeşliğini, Türk ve Kürtlerin ileri kesimleri içinde dostluğu, ortak mücadeleye eğilimini güçlendirmiş, dolayısıyla bir seçim işbirliğinden daha fazla bir ortaklaşmaya olan ihtiyacı öne çıkarmıştır. Bu, geleceğe yönelik olarak önemsenmesi gereken bir olanaktır. Günümüzde bu alanda atılması zorunlu/atılacak adımlar açısından bir dayanak görevi görecektir.

Seçimin öne alınmasının bir dizi sıkışıklığa neden olduğu ve bunun demokrasi güçleri arasında gerekli olan görüşme, tartışma ve tutumları ortaklaştırma ihtiyacının giderilmesini olumsuz etkilediği kabul edilebilir. Ancak demokrasi güçleri, seçimlere, iş ve güçbirliği yapıp tutumlarını ortaklaştırmaya çalışarak ilk kez 2007’de girmemişlerdir. Bu açıdan belirli deney birikimi yok değildir. Buna rağmen yine de ciddi bir ittifakın sağlanamamış olması eleştiriyi hak etmektedir.

Bağımsız aday tartışmalarının ortak yürütülememiş olmasından başlayarak tutumların ortaklaştırılamaması ve örneğin 2002 seçimlerinde sağlanabilen Emek-Barış-Demokrasi Bloku türünden bir ittifakın gerçekleştirilememesi, dolayısıyla dayatılan gerici komplama ve “iktidar ipi”ni çekiştiren iki odağının karşısına iyi tanımlanmış, ikna edici, seçim çalışması şevki ve kararlılığı artıracak oluştukadar emekçi kitleleri birleştirip etrafında toplayacak, çekim gücüne sahip kararlı ve birleşik demokratik bir platformun vereceği güçle seçime katılamamak, kuşkusuz emek ve demokrasi güçlerinin temel bir zaafiyeti olmuştur.

Adayların belirlenmesi de başlı başına bir zaafiyet alanı oluşturmuştur. Bu açıdan önceden davranıp emri vaki yapanın “kârlı çıktığı” türünden bir durumun oluşmasının savunulacak bir yanının olmadığı, kırık-dökük ve eksikli de olsa bir seçim işbirliği yapan tüm demokrasi güçleri tarafından kabul edilecektir. Bu yönüyle ve sendikalarla diğer kitle örgütlerini de kapsayacak bir emek ve demokrasi cephesi oluşturulmasındaki zaafiyet açısından ortaya konulmuş tutumların gözden geçirilmesi ve düzeltilmesi ihtiyacı herhalde ortadadır. Üstelik belirli siyasal partilerin gözden geçirip yanlışlığını düzeltmesi gereken tutumlar, yalnızca bir anlaşmaya dayalı olmadan adaylıkların bir emri vaki olarak açıklamasından ve sağlam bir alternatif demokrasi gücü ya da cephesi oluşturulmasında çekinceli davranmaktan ibaret olmadığı da bilinmektedir. Güneydoğu illeri bir yana bırakılırsa, belirli illerde ortaklaşılırken diğerlerinde kendi başına davranılarak ayrı listeler çıkarılmasına dayalı seçim taktığının birlikçi değil, ama ayrıştırıcı olduğu ve eleştirilmesi gerektiği ortadadır ve bu tür tutumların basit seçim işbirliği yaklaşımına bile uygun düştüğü ileri sürülemez.

TKP ve benzeri her şeyi kendisiyle başlatıp kendisiyle bitiren ve halkın ve mücadelesinin birleştirilmesine önem vermeyen grupların tutumlarının üzerinde durmaksızın herhalde gereksizdir.

SEÇİMDEN SONRASI...

AKP'nin "seçim zaferi"; basın ve AKP muhalifi kesimleri baskılamış ve adeta bu kesimleri "geri bastırmış"tır. Buradan, irili-ufaklı birçok çevre dün ileri sürdükleri doğruların bile sözünü etmez olmuş; AKP'nin zaferinin ardındaki büyük kerameti aramaya koyulmuşlardır.

Hemen seçimin ardından AKP'den gelen sinyaller, onun "alçak gönüllü, uzlaşmaya hazır büyük ağabey" rolünü oynamaya heves ettiği görüntüsü verir gibi olmuştur. Erdoğan bunu, "Yeni bir ak sayfa açtık" söylemiyle geliştirmeye yönelmiştir. Ama, Türkiye'nin sorunlarının böylesi "uzlaşmalar"la, ılımlı söylem ve yollarla aşılacak sorunlar olmadığı, seçim krizi yaratan süreci yönlendiren güçlerin de görevleri başında oldukları, zaten AKP'nin de takkiye yaptığı kısa sürede açığa çıkmıştır.

Ergenekon davasına rağmen çete organizasyonlarının ortalığı kaplamadığı ya da bunların kökten ortadan kaldırılmasına girildiği herhalde ileri sürülemez. AKP'nin Kürt sorununun çözümünde şoven milliyetçi çizgiyi koruyarak, asker ve sivil geleneksel güçlerle Kürtlerin "başı üzerinden" uzlaşarak ilerlemeyi esas aldığı da ortadadır. Bu nedenle başlıca demokrasi sorunu; artık çözümü dayatmış olan Kürt sorununun demokratik çözümü; onunla da birleşen "iktidar savaşları" gibi sorunlar çözümsüzlükleri içinde sürüp günümüze kadar gelmiştir.

Bunların ötesinde, AKP, Erdoğan'ın ağzından, "sosyal politikalar zayıf yanımız" dese de; işsizlik ve yoksulluğun derinleştirilmesini ve zengini daha zengin yapmayı prensip edindiği, uluslararası ve yerli büyük sermayenin çıkarlarını merkeze koyan IMF programında -son dönemde TÜSİAD'ı desteğini geri çekmeye itecek kadar- ısrar ettiği, sağlığın ve eğitimin tamamen paralı hale getirilmesi adımlarını atmaya devam ettiği, sosyal güvenlik sistemini tümüyle yok etmeye giriştiği açıkça görülmüştür. Üstelik bu kez ABD'den başlayarak tüm dünyayı kısılcasına almakta olan kapitalizmin krizi ve pervasızca ileri sürülmüş ve AKP tarafından da benimsenmiş neoliberal politikaların "yeni dünya düzeni" ve "küreselleşme" adına ileri sürdüğü iddiaların (barış, demokrasi, insan hakları, refah vb.) geçersizleşmesi, artık sadece AKP'nin değil, ama kapitalist düzenin halkın hiçbir ihtiyacını karşılayamadığını, giderek daha geniş kesimlerin muhalefeti teşvik etmek üzere, ortaya koymakta olduğu tartışmasızdır. Türban ve kapatma davaları vb.

bu yöndeki gelişmelerin üzerini örtmekte oluşunun sonuna doğru gelinmektedir. Kuşkusuz bu tür sorunlar hâlâ belirli bir düzeyde etkili olmaya devam edecek, ancak giderek halkın temelli ihtiyaç ve talepleri öne çıkacaktır. Dolayısıyla; Türkiye'nin ileri güçleri bakımından, hayatın her alanında; son seçimlerin güçlendirdiği, ama şimdiden zayıflamaya başladığını (son bir ankette yüzde 30'ları aşan kararsız bir kitle olduğu görülmüştür) da hesaba katarak; gerçeklerin üstüne oturan, ama imkanları da son derece etkin bir biçimde değerlendiren bir mücadele hatında ilerlemek; AKP ve tüm düzen partilerine, mevcut düzene karşı demokrasi ve emek güçlerini geçek bir alternatif olarak birleştirmek görevinin önlerinde durduğunu bilmek ve ikirciklenmeden bunun gereğini yapmak, bu seçimden ve hemen ardından yaşanan gelişmelerden çıkarılacak en temel derstir. □